

Fortum Power and Heat Oy

HYRYNSALMEN REITIN KALATALOUSVELVOITTEEN TOTEUTTAMISSUUNNITELMA VUOSILLE 2022-2026, FORTUM POWER AND HEAT OY

Fortum Power and Heat Oy on lähettänyt 19.11.2021 kalatalousviranomaisen hyväksyttäväksi Hyrynsalmen reitin kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelman. Velvoite perustuu Pohjois-Suomen vesiylioikeuden päätökseen nro 188/1994.

KUULEMINEN

Lapin ELY-keskus pyysi suunnitelmasta lausuntoa alueen osakaskunnilta, Emäjoen kalatalousalueelta, Oulujärven kalatalousalueelta, Suomussalmen kalatalousalueelta sekä Metsähallitukselta. Lausunnon antoivat Suomussalmen kalatalousalue sekä Metsähallitus. Fortum Power and Heat Oy on antanut vastineen annettujen lausuntojen pohjalta. Toimeenpanosuunnitelma oli nähtävillä Lapin ELY-keskuksen nettisivuilla sekä Kajaanin kaupungin, Hyrynsalmen-, Paltamon-, Ristijärven- ja Suomussalmen kuntien sivuilla. Mielipiteensä asiasta ilmaisivat Hannu Karjalainen, Kytömäen kalaveden osakaskunnan hoitokunta sekä Villilohi ry.

Suomussalmen kalatalousalueen lausunto

Suomussalmen kalatalousalueella ei ole mitään huomautettavaa suunnitelmaan.

Metsähallituksen lausunto

Yleistä toimeenpanosuunnitelmasta

Fortum Oy:n esittämä suunnitelma on kokonaisuutena hyvin laadittu ja siinä on huomioitu asianosaisille 13.4.2021 järjestetyn kuulemisen palautteet.

Lausuntopyynnön kohdentaminen

Lapin Ely-keskuksen lausuntopyyntö 30.11.2021 on kohdennettu saatekirjeen mukaan Hyrynsalmen reitin osakaskunnille. Metsähallitus huomauttaa, että kyseinen kirjaus ja myös lausuntopyynnössä ilmoitettu jakelu on puutteellinen. Velvoitteen toimeenpanoa

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

Pohjois-Suomen
kalatalouspalvelut

Toimialue: Lappi, Pohjois-Pohjanmaa,
Kainuu

Vaihde 0295 037 000
www.ely-keskus.fi/lappi

PL 8060,
Hallituskatu 3 B
96101 Rovaniemi

PL 115,
Kalliokatu 4
87101 Kajaani

PL 86,
Veteraanikatu 1
90101 Oulu

koskeva viranomaiskuuleminen tulisi kattaa myös valtion vesialueet, sekä Oulujärven, Emäjoen ja Suomussalmen kalatalousalueet.

Istutettavat kalalajit ja määrät (suunnitelman kohta 3.)

Suunnitelmassa esitetään useita muutoksia edellisen toimeenpanosuunnitelman sisältöön nähden.

Taimenen istutuskokoon ja istutuskäytäntöihin esitetyt muutokset ovat kokonaisuudessaan suunnitelmassa hyvin perusteltuja. Suunnitelmakaudella 2017–2021 koeluontoisesti toteutettu yli 18 cm taimenten korvaaminen 35 cm taimenilla ei ole kalataloustarkkailuun liittyvän merkintätutkimuksen tulosten perusteella tuottanut haluttua lopputulosta. Aikaisempaa pienempien taimenen poikasten käyttäminen istutuksissa on nykytiedon valossa perusteltua, eikä Metsähallituksella ei ole huomauttamista esitettyihin muutoksiin.

Vuokkijärven taimenistutukset korvataan suunnitelman mukaan pyyntikokoisen kirjolohien istutuksilla. Kansallisen vieraslajistrategian (2012) mukaan kirjolohi on tarkkailtava tai paikallisesti haitallinen vieraslaji. Metsähallituksen mukaan pyyntikokoisten kirjolohien käyttäminen Vuokkijärven kaltaisen järven velvoiteistutuksissa ei voida pitää kestäväenä tai ekologisesti perusteltuna ratkaisuna.

Kirjolohi-istutukset eivät myöskään tue voimassa olevan kalastuslain keskeisiä tavoitteita. Kansallisen kalatiestrategian (2012) yhtenä keskeisenä toimintalinjana on velvoitehoidon suuntaaminen kalojen luontaista elinkiertoa tukevaksi. Velvoitehoitoa tulisikin Metsähallituksen mielestä ylipäättään pyrkiä kehittämään kalatiestrategian linjaamalla tavalla nykyistä selkeämmin suuntaan, jossa velvoitteet tukisivat ”monitavoitteista vesistöjen ja kalakantojen hoitoa, kestävä kalastusta ja osaltaan vesistön ekologisten tilatavoitteiden saavuttamista”. Kirjolohien istuttamista Vuokkijärveen ei voi pitää näiden tavoitteiden mukaisena toimintana.

Mikäli kirjolohien istuttaminen kuitenkin hyväksytään Vuokkijärveen vuosina 2022–2026, olisi perusteltua käynnistää selvitys järven velvoitehoidon kehittämisestä nykyisellä suunnitelmakaudella siten, että se olisi kokonaisuudessaan kalataloudellisesti ja ekologisesti kestävällä pohjalla viimeistään seuraavasta (2027-) suunnitelmakaudesta alkaen.

Istutusten raportointi (suunnitelman kohta 8.)

Suunnitelman istutusten raportointia koskevaan osuuteen on jäänyt virheellisesti vanhan Hyrynsalmen- Ristijärven kalatalousalueen nimi. Kyseinen alue on nimeltään

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

Pohjois-Suomen
kalatalouspalvelut

Toimialue: Lappi, Pohjois-Pohjanmaa,
Kainuu

Vaihde 0295 037 000
www.ely-keskus.fi/lappi

PL 8060,
Hallituskatu 3 B
96101 Rovaniemi

PL 115,
Kalliokatu 4
87101 Kajaani

PL 86,
Veteraanikatu 1
90101 Oulu

Emäjoenkalatalousalue. Myös Metsähallitus on jatkossakin kiinnostunut saamaan käyttöönsä vuosittaiset raportit toteutuneista istutuksista, kuten nyt päättyvälläkin suunnitelmakaudella. Muilta osin Metsähallituksella ei ole huomautettavaa suunnitelmaan.

Hoikan kalastuskunta

Hoikan kalastuskunta on kokouksessaan 17.12.2021 ottanut kantaa istutussuunnitelmaan Hyrynsalmen reitin osalta vuosille 2022–2026. Esitämme, että siikaistutuksia ei saa vaihtaa kuhaistutuksiin.

Istutukset on tehtävä 12.9.1994 Vesiylioikeuden antaman päätöksen mukaisesti.

Fortumin vastine

Esittämästämme Hyrynsalmen reitin kalavelvoitteen toimeenpanosuunnitelmasta on annettu kaksi lausuntoa. Vastineenamme näihin lausuntoihin esitämme seuraavaa. Hoikan kalastuskunta esittää, että ”siikaistutuksia ei saa vaihtaa kuhaistutuksiin. Istutukset on tehtävä 12.9.1994 Vesiylioikeuden antaman päätöksen mukaisesti”. Hoikan kalastuskunnan lausunto koskettaa Emäjoelle määrättyä siikaistutusta, joka on joen yläosan järvien osalta muutettu edellisessä ja useissa sitä edeltävissä istutussuunnitelmissa kuhaistutuksiksi. Fortumilla ei ole syytä vastustaa vesialueen kalastusoikeuden haltijoiden tahtoa asiassa. Huomautamme kuitenkin, että siikaistutuksista alueelle on aikanaan luovuttu, koska ne ovat osoittautuneet täysin tuottamattomiksi, emmekä näe, että alueen olosuhteet ja muut kalakantaan vaikuttavat tekijät olisivat oleellisesti muuttuneet niin, että istutusten tuotto olisi nyt aiempaa paremmalla tasolla. Jätämme asian kalatalousviranomaisen harkittavaksi ja toimimme päätöksen mukaisesti.

Toivomme kuitenkin, että kalatalousviranomaisen selvittää ennen päätöksen jättämistä myös muiden ko. vesialueen kalastusoikeudenhaltijoiden ja Emäjoen kalatalousalueen kannan asiaan.

Metsähallitus kritisoi lausunnossaan aiheellisesti Vuokkijärven kirjolohi-istutuksia. Vuokkijärven tilanne on vaikea. Järveen määrätty taimenvelvoitteet ovat osoittautuneet koko historiansa ajan täysin tuottamattomiksi ja kirjolohi-istutukset aloitettiin edellisellä suunnitelmakaudella vesialueen omistajien nimenomaisesta toiveesta. Fortum on avoin ehdotuksille Vuokkijärven velvoitehoidon kehittämiseksi, mutta emme ole saaneet mitään konkreettisia toimenpide-ehdotuksia asian edistämiseksi.

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

Pohjois-Suomen
kalatalouspalvelut

Toimialue: Lappi, Pohjois-Pohjanmaa,
Kainuu

Vaihde 0295 037 000
www.ely-keskus.fi/lappi

PL 8060,
Hallituskatu 3 B
96101 Rovaniemi

PL 115,
Kalliokatu 4
87101 Kajaani

PL 86,
Veteraanikatu 1
90101 Oulu

ELY-keskuksen vastine

Metsähallituksen lausunnossa todetaan, että Lapin ELY-keskuksen lausuntopyynnön saatekirjeessä mainittu vastaanottajalista oli vajavaiselle kohderyhmälle osoitettu ja puutteellinen. Saatekirjeessä olleen virheen johdosta jakelulistasta oli jäänyt pois valtion vesialueet sekä Oulujärven-, Emäjoen- ja Suomussalmen kalatalousalueet, vaikka jakelu tosiasiallisesti näiltä osin toteutuikin.

Hannu Karjalainen

Katselin suunnitelmaa ja jäin ihmettelemään Lietejoki-Uva aluetta. Eihän sellaista aluetta ole kuin kartalla. Yhteisiä vesialueita ei ole vaarojen yli??

Toinen ihmettelyni aihe koskee petokalojen istutusta järviin, joissa tärkein pyyntikala on muikku. Kuhan istutuksilla on monen järven mm Hyrynjärven muikut syötetty kuhille.

ELY-keskuksen vastine

Tarkkailutulokset osoittavat muikkukantojen heikentymisen korreloivan ajallisesti kuhaistutusten kanssa, mutta tarkkailujen perusteella ei voida luotettavasti osoittaa, että taantuminen olisi suoraa seurausta kuhaistutuksista.

ELY-keskus pyrkii huomioimaan velvoitteen toteuttamissuunnitelman päätöksessä vesialueen omistajien sekä velvoitteen haltijan tahtotilan.

Kytömäen kalaveden osakaskunnan hoitokunta

Omistamme vesialueita 105-402-876-8 Hyrynsalmen Kytömäen kylässä. Toinen vesistö alkaa Lietejoesta (ei omisteta) jatkuen Syväjokena, sitten Lauttajokena Lauttajärveen.

Toinen vesistö Heinijoki (Haapolan ok ei järjestäytynyt). Joki muuttaa nimeään nimeä useasti (10 kerta) päättyen Latvajokena Latvajärveen. Lisäksi Metsähallituksella on vesialueita osan matkalla.

Varmaan edun valvonta on jäänyt aikoinaan tekemättä Emäjoen länsipuolella, kun korvuksista aikoinaan on päätetty. Esim. Haapola ok ei ole järjestäytynyt, vaikea olisi saada esityksiä. Oravivaaraa ok katsonut vain omaa etuaan. On pitkää ihmetelty

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

Pohjois-Suomen
kalatalouspalvelut

Toimialue: Lappi, Pohjois-Pohjanmaa,
Kainuu

Vaihde 0295 037 000
www.ely-keskus.fi/lappi

PL 8060,
Hallituskatu 3 B
96101 Rovaniemi

PL 115,
Kalliokatu 4
87101 Kajaani

PL 86,
Veteraanikatu 1
90101 Oulu

osakaskunnassa miksi emme me saa, vaikka vesistöt itäpuolella Luva-Moisio osakaskunnissa saavat korvauksia kauas Emäjoesta?

Katsomme olisi kohtuulista korjata tämä virhe ohjaamalla korvausta tänne latvavesille. Korvauksen voisi kohdistaa latvavesiin Lautta- ja Latvajärviin ja niistä laskeviin jokiin istutuksina tai istutuksina. Mikäli istutus määrät olisivat pieniä, järkevää voisi olla, vaikka vuorovuosina. Näihin järviin kylällä kohdistuu kalastus paine. Tai vaihtoehtoisena rahallinen korvaus, joka osakaskunta käyttäisi kalakannan hoitoon.

ELY-keskuksen vastine

Toimenpidesuunnitelmassa ei oteta kantaa lausunnossa mahdollisesti viitattuihin kalatalousmaksujen käyttökohteisiin.

Kalatalousviranomaisen valvoo yleistä kalatalousetua ja toimenpidevelvoitteita pyritään kohdentamaan kalataloudellisen edun ja istutustuoton kannalta potentiaalisimpiin kohteisiin. Velvoitehoidon kannattavuus ja tuotto huomioden lausunnossa mainitut Kytömäen kalaveden osakaskunnan hallussa olevat alueet Heinijoen vesistössä eivät lukeudu vaelluskalojen kannalta potentiaalsiin kohteisiin.

Lietejoen latvat eivät sovellu järvitaimenen poikasistutuksille sillä ehdotetut Lauttajärvi ja Latvajärvi sijaitsevat Lietejoen vesistössä Komulakönkään yläpuolella.

Villilohi ry

Kyseessä olevasta suunnitelmasta toteamme seuraavaa:

- Kantaa elvyttävät istutukset on suunnattava poikastuotantoalueille, latva- ja sivuvesille. Ne on toteutettava ylisiirtoina, mätirasia- ja pienpoikaslaittoina.
- Suunnitelmassa on erityisesti huomioitava Hyrynsalmen (Emäjoen/Kiehtimäjoen) reitille vaeltavien Oulujärvessä elävän taimenen ja vaellussiian kutu- ja poikastuotantoalueet. Ne on kartoitettava, nimettävä ja niille on osoitettava kunnostavia toimia. Kyseisiä kantoja ja niiden voimistumista on tuettava mäti- ja vastakuoriutuneiden pienpoikasten laitolla.
- Patoaminen on katkaissut myös joen alkuperäisen ankeriaskannan vaellusyhteyden. Äärimmäisen uhanalaisen ankeriaan sukupuuton torjumiseksi on myös esitettävä toimia.
- Erittäin uhanalaisen raakun sukupuuton torjumiseksi on esitettävä toimia.

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

Pohjois-Suomen
kalatalouspalvelut

Toimialue: Lappi, Pohjois-Pohjanmaa,
Kainuu

Vaihde 0295 037 000
www.ely-keskus.fi/lappi

PL 8060,
Hallituskatu 3 B
96101 Rovaniemi

PL 115,
Kalliokatu 4
87101 Kajaani

PL 86,
Veteraanikatu 1
90101 Oulu

- Joella kalastavien tarpeet on huomioitava. On toteutettava pyyntikokoisten rasvaeväleikattujen merilohen ja taimenen istutuksina.
- Kirjolohen istuttamisesta tulee pidättäytyä kokonaan kalastuslain 73§ perusteella.
- Vaelluskalojen luonnonkierron varmistamiselle Oulujoen vesistöön on esitettävä selvät tavoitteet ja toimenpiteet.
- Virtavesihabitaattien korjaamiselle ja korvaamiselle koko vesistön alueella on esitettävä selvät tavoitteet ja toimenpiteet. Tärkeimmät poikastuotantoalueet pääuomassa ja sivujoissa tulee nimetä.

Villilohi ry lausuntonaan esittää, että kyseessä olevaa suunnitelmaa on korjattava ennen hyväksymistä. EU:n ympäristölainsäädännön tarjoama suoja on huomioitava pakottavana oikeutena.

ELY-keskuksen vastine

Tällä päätöksellä ratkaistaan ainoastaan lupapäätöksen PSvY nro 188/1994 mukaisen kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelma. Kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelma on lupapäätöksen mukainen ja siinä esitetyillä toimenpiteillä ja tämän päätöksen mukaisilla tarkennuksilla on ennalta arvioiden saavutettavissa paras mahdollinen kalastonhoitotulos.

ELY-KESKUKSEN RATKAISU

Lapin ELY-keskus hyväksyy kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelman seuraavilla muutoksilla; Hyrynjärveen kohdistuneita siikaistutuksia ei enää korvata kuhaistutuksilla vaan Hyrynjärveen istutetaan jatkossa vuosittain 21 000 kpl kesänvanhaa planktonsiikaa. Siikaistutukset tulee toteuttaa syys-lokakuussa.

Vuosittaiset raportit toteutuneista istutuksista on toimitettava Lapin ELY-keskuksen ja Emäjoen, Suomussalmen ja Oulujärven kalatalousalueiden lisäksi Metsähallitukselle, joka on merkittävä vesialueen omistaja Hyrynsalmen reitillä.

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

Pohjois-Suomen
kalatalouspalvelut

Toimialue: Lappi, Pohjois-Pohjanmaa,
Kainuu

Vaihde 0295 037 000
www.ely-keskus.fi/lappi

PL 8060,
Hallituskatu 3 B
96101 Rovaniemi

PL 115,
Kalliokatu 4
87101 Kajaani

PL 86,
Veteraanikatu 1
90101 Oulu

RATKAISUN PERUSTELUT

Hyrynjärven kuhaistutukset

Hyryn osakaskunta ja Hannu Karjalainen ovat esittäneet lausunnoissaan, että Hyrynjärven kuhavelvoite palautetaan takaisin siikavelvoitteeksi. Katalousviranomainen ei näe estettä esitetylle muutokselle.

Vuokkijärven kirjolohen istutukset

Kirjolohi on vieraslaji, jonka soveltuvuutta velvoitehoitoon tulee harkita tarkasti ja joka arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Vuokkijärven suuri säännöstelyväli aiheuttaa todennäköisesti haittaa velvoiteistutusten menestymiselle ja tarkkailutulokset ovat osoittaneet erinäiset istutukset kannattamattomiksi Vuokkijärven alueella. Kalatalousviranomainen arvioi, etteivät Vuokkijärveen tehtävät kirjolohi-istutukset vaaranna vaelluskalojen luonnonkierron edistämistä tai kalatiestrategian tavoitteiden saavuttamista Vuokkijärven vesistössä. Pyyntikokoisten kirjolohien istutuksilla pyritään varmistamaan istutusvelvoitteen takaisinsaanti ja tuotto. Istutusten jatko ja tarpeellisuus arvioidaan uudelleen seuraavan toimeenpanosuunnitelman yhteydessä. Kalatalousviranomainen ottaa vastaan ehdotuksia korvaavista vaihtoehdoista kirjolohen istutuksille.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Vesilaki (587/2011) 3 luku 15 §, 11 luku 22 § ja 15 luku 1 §.

MAKSU

Päätöksestä peritään suoritemaksuna 350 euroa, 70 € a / 5 h (Valtioneuvoston asetus 1272/2020). Lasku toimitetaan myöhemmin eri lähetyksenä hakijalle.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen ja siitä määrättyyn maksuun saa hakea oikaisua Pohjois-Suomen aluehallintovirastolta 30 päivän kuluessa tiedoksi saannista. Päätöksen tiedoksisaannin on katsottava tapahtuneen seitsemäntenä päivänä päätöksen julkaisemisajankohdasta. Oikaisuvaatimusosoitus on liitteenä.

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

Pohjois-Suomen
kalatalouspalvelut

Toimialue: Lappi, Pohjois-Pohjanmaa,
Kainuu

Vaihde 0295 037 000
www.ely-keskus.fi/lappi

PL 8060,
Hallituskatu 3 B
96101 Rovaniemi

PL 115,
Kalliokatu 4
87101 Kajaani

PL 86,
Veteraanikatu 1
90101 Oulu

LISÄTIEDOT

Lisätietoja antaa kalatalousasiantuntija Janne Narkiniemi, p. 0295 023 716,
janne.narkiniemi@ely-keskus.fi

Kalatalouspäällikkö Mika Oraluoma

Kalatalousasiantuntija Janne Narkiniemi

Kalastusbiologi Atte Juutinen

LIITTEET

Oikaisuvaatimusosoitus

NÄHTÄVILLE

Päätös kuulutetaan ELY-keskuksen internet-sivustolla, jossa myös päätös on luettavana (www.ely-keskus.fi → Lappi → Ajankohtaista → Kuulutukset).

Päätöksestä kuulutetaan myös Kajaanin kaupungissa sekä Paltamon, Suomussalmen, Ristijärven ja Hyrynsalmen kunnissa.

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

Pohjois-Suomen
kalatalouspalvelut

Toimialue: Lappi, Pohjois-Pohjanmaa,
Kainuu

Vaihde 0295 037 000
www.ely-keskus.fi/lappi

PL 8060,
Hallituskatu 3 B
96101 Rovaniemi

PL 115,
Kalliokatu 4
87101 Kajaani

PL 86,
Veteraanikatu 1
90101 Oulu

JAKELU

Fortum Power and Heat Oy
Metsähallitus
Oulujärven kalatalousalue
Emäjoen kalatalousalue
Suomussalmen kalatalousalue

Velvoitealueen osakaskunnat:

Alajärven-Oilolan osakaskunta	Alanteen osakaskunta
Etelä-Kerälän osakaskunta	Hoikan osakaskunta
Kanervan osakaskunta	Moisio-Luvan osakaskunta
Oravivaaran osakaskunta	Paltamon 1. osakaskunta
Paltamon 2. osakaskunta	Ristijärven osakaskunta
Saarijärven osakaskunta	Salmen osakaskunta
Pesiön osakaskunta	Vuokin osakaskunta
Ylä-Kiannan osakaskunta	

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

Pohjois-Suomen
kalatalouspalvelut

Toimialue: Lappi, Pohjois-Pohjanmaa,
Kainuu

Vaihde 0295 037 000
www.ely-keskus.fi/lappi

PL 8060,
Hallituskatu 3 B
96101 Rovaniemi

PL 115,
Kalliokatu 4
87101 Kajaani

PL 86,
Veteraanikatu 1
90101 Oulu

Tämä asiakirja LAPELY/5003/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/5003/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Narkiniemi Janne 04.03.2022 14:29

Esittelijä Juutinen Atte 04.03.2022 14:32

Ratkaisija Oraluoma Mika 04.03.2022 13:54